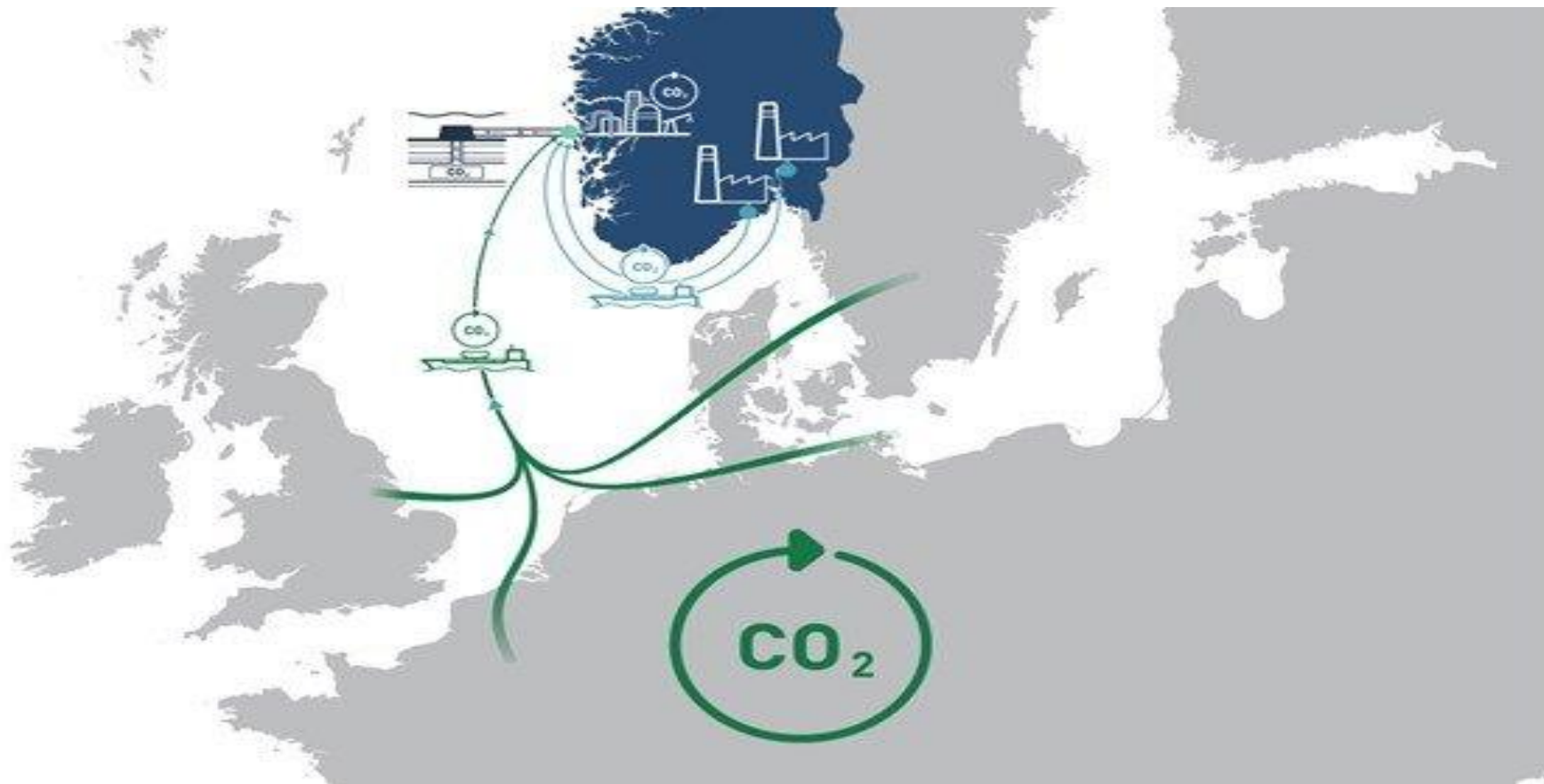

Praktiseringen av tredjepartsadgangsregimet for CO₂

«DISCLAIMER»

Yara og Northern Lights har inngått avtale om karbontransport og -lagring: – En historisk dag

Gjødselselskapet Yara har inngått en avtale med Northern Lights om å transportere og lagre CO2 fra Yaras fabrikk i Sluiskil i Nederland.

– Yara er vår første kommersielle kunde og fyller vår ledige kapasitet i Northern Lights. Med dette etablerer vi et marked for transport og lagring av CO2, sier Northern Lights-direktør Børre Jacobsen.

Verken Yara eller Northern Lights vil si hvor mye Yara skal betale for lagringen.

– Det får vi komme tilbake til senere. Avtalen legger ikke opp til at vi skal annonsere prisene i media akkurat nå. Men det er bare å se på tallene, det er snakk om 800.000 tonn CO₂. Så det blir store beløp hvert år, sier Holsether i Yara.

For Northern Lights er det taktisk å holde pris-kortene tett til brystet med tanke på forhandlingen med framtidige kunder.

– Vi går ikke ut med priser og kommersielle detaljer. Det er konfidensielle diskusjoner mellom Yara og oss. Men vi snakker om investeringer i milliardklassen, sier Jacobsen i Northern Lights

Karbonfangst (CCS)

Equinor og Wintershall Dea vil samarbeide om CO2-lagring på norsk sokkel

Oljeselskapene vil bygge en rørledning som skal frakte CO2 fra Nord-Tyskland til Norge.

Equinor vil bygge nytt rør for å sende CO2 fra Belgia for lagring i Norge

Equinor og belgiske Fluxys vil bygge et rør som kan frakte CO2 fra nordeuropeisk industri, for å deretter lagre det på havbunnen på norsk sokkel.

Samarbeid om CO2-fangst med britisk avfallsbransje

Nyhet | Dato: 13.05.2022

CO2-utslipp fra søpla til Londons innbyggere skal fanges og lagres på bunnen av Nordsjøen, i lageret til norske Langskip. Avfallshåndteringselskapet Cory vil lagre 1,5 millioner tonn CO2 årlig. Det er den største avtalen som transport- og lagerdelen av Langskip, Northern Lights, har inngått.

Aker Carbon Capture, Altera Infrastructure and Höegh LNG to collaborate on full value-chain offerings for carbon capture and storage

MON, JAN 31, 2022 07:00 CET

Report this content

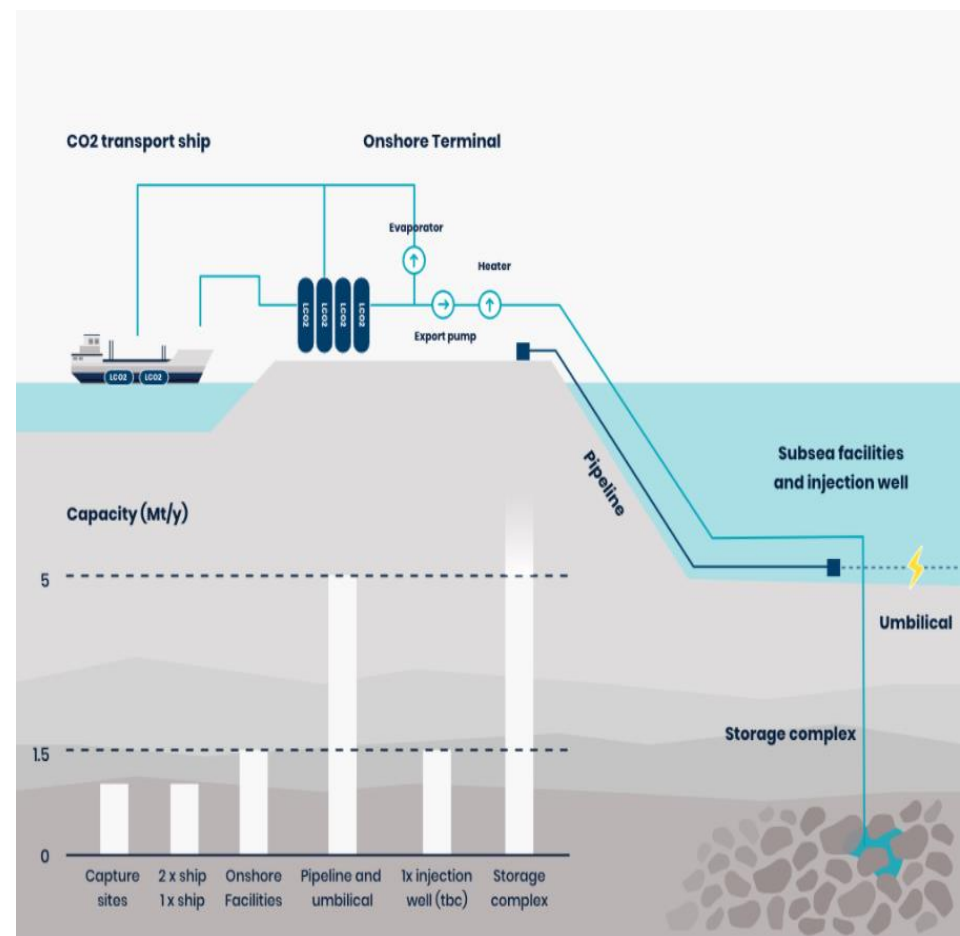
Horisont Energi og Neptune Energy signerer avtale for CCS-prosjekt

06.10.2022 · Ingvild Sagmoen

De to selskapene signerte torsdag en avtale for å utvikle Errai, et karbonfangst- og lagringsprosjekt (CCS) i Norge, går det frem av en børsmelding fra Horisont Energi.

INNHOOLD

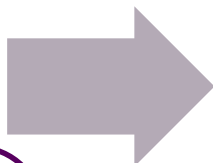
1. Bakgrunn
2. Adgang til petroleumssinnretninger
3. Hvilke innretninger omfattes?
4. Departementets kompetanse («kan bestemme»)
5. Godkjenning av avtaler
6. Innretninger med tillatelse etter § 6-1
7. Tvister
8. Oppsummering

1. BAKGRUNN

2019

- 11.01.19:
Utnyttelsestillatelse
tildelt Equinor ASA,
senere overført til
Northern Lights JV DA
– nr 001

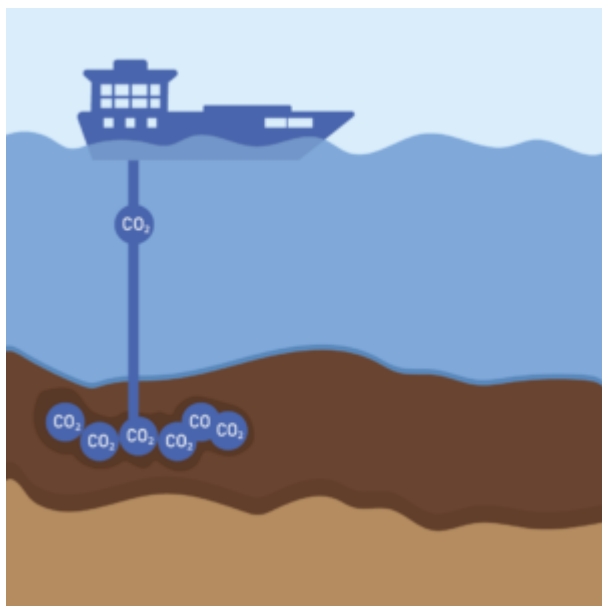
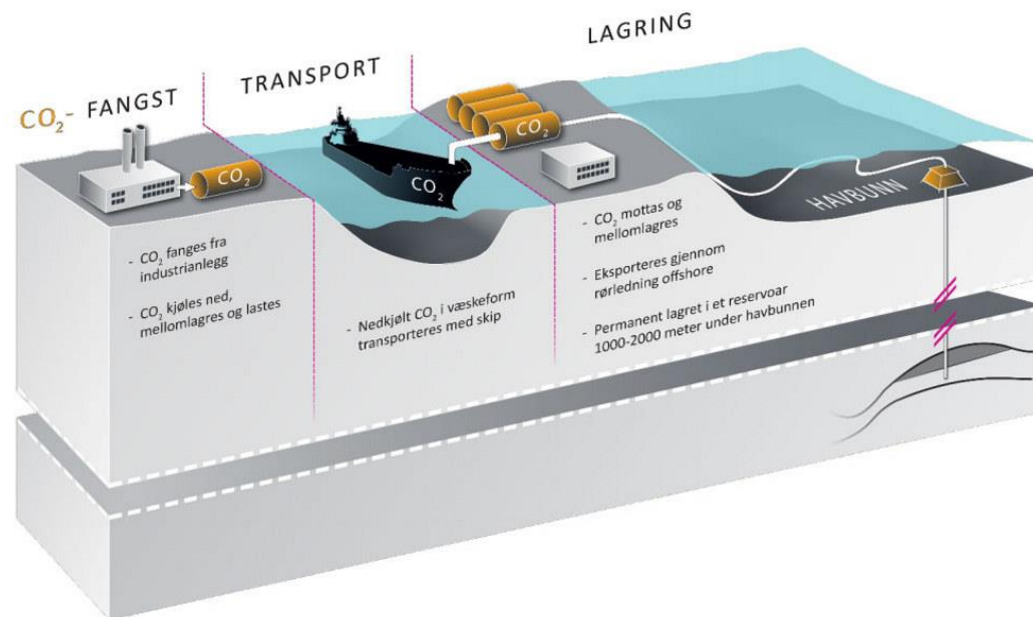
2022

- 10.06.22: Letetillatelse
tildelt Equinor ASA –
EL 002
- 10.06.22: Letetillatelse
tildelt Equinor ASA
(40%), Horisont Energi
AS (30%) og Vår Energi
AS (30%) – EL 003
- 11.11.22: Letetillatelse
tildelt Wintershall Dea
Norge AS (60%) og
CapeOmega AS (40%)
– EL 004

CO₂ LAGRING («SØPPELHÅNDTERING»)

Kunden leverer avtalt volum CO₂ til avtalt tid i samsvar med spesifikasjonene på leveringspunktet

Kunden betaler en tariff (eks. per tonn CO₂)

Lagereier mottar CO₂ fra kunden på leveringspunktet og transporterer CO₂ til lager for sikker og permanent lagring

Kan inkludere transport med skip

FORHOLDET TIL PETROLEUMSREGELVERKET

- Forskriften, herunder § 5-12 basert på petroleumsloven
- Praksis og forarbeider vedr petroleumsloven er derfor av relevans
- Forarbeider til lagringsforskriften

På samme måte som i petroleumsvirksomheten er avtaler om tredjepartsadgang betinget av departementets godkjenning. Departementet vil også – ut fra ressursforvaltningshensyn – ha adgang til å pålegge tredjepartsadgang til innretninger for transport, injeksjon og lagring, og til lagringslokaliteter. I begge disse tilfellene vil det være en forutsetning at alle forhold knyttet til ansvar for den CO₂ som er og skal lagres, er godt avklart

§ 5-12. Tredjepartsadgang til innretninger for lagring av CO₂ og lagringslokaliteter

Departementet kan på objektive og ikke-diskriminerende vilkår bestemme at innretninger og lagringslokaliteter som omfattes av § 4-5 og som eies eller brukes av rettighetshaver, kan brukes av andre hvis hensynet til rasjonell drift eller samfunnsmessige hensyn tilsier det, og departementet finner at slik bruk ikke er til urimelig fortrengsel for rettighetshavers eget behørig begrunnede rimelige behov for lagring eller for en som allerede er sikret rett til bruk. Departementet kan på tilsvarende vilkår bestemme at innretninger og lagringslokaliteter som omfattes av lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet kan brukes av andre til lagring av CO₂.

Det er et vilkår for adgang til bruk av kapasitet i innretninger som omfattes av § 4-5 at CO₂-strømmen som skal lagres har spesifikasjoner som med rimelighet er forenlige med tekniske krav for og hensynet til effektiv drift av innretningen og lagringslokaliteten.

Rettighetshaver som eier en innretning som omfattes av § 4-5, kan nekte andre å bruke disse som følge av mangel på kapasitet. Avslaget skal være behørig begrunnet. Dersom den rettighetshaver som eier innretningen nekter andre å bruke denne som følge av mangel på kapasitet, kan departementet likevel pålegge den rettighetshaver som eier innretningen å forbedre kapasiteten såfremt dette anses økonomisk forsvarlig, eller den som ønsker å bruke den økte kapasiteten er villig til å betale for den nødvendige kapasitetsforbedring. Departementet kan likevel bare gi slikt pålegg dersom de aktuelle kapasitetsforbedringer ikke kan antas å ha negativ innvirkning på miljø sikkerheten ved lagring av CO₂.

Avtale om bruk av innretninger og lagringslokaliteter som omfattes av § 4-5 eller av lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet skal forelegges departementet til godkjenning. Departementet kan ved godkjenning av avtale etter første punktum eller hvis det ikke oppnås enighet om slik avtale innen rimelig tid, samt ved pålegg etter første ledd fastsette tariff og andre vilkår eller senere endre de vilkårene som er blitt godkjent eller fastsatt, for å sikre at lagring av CO₂ blir gjennomført ut fra hensynet til ressursforvaltning og at eieren av innretningen gis en rimelig fortjeneste blant annet ut fra investering og risiko.

Denne bestemmelse skal gjelde tilsvarende for innretninger som omfattes av § 6-1. Rettighetshaver som eier en innretning som omfattes av § 6-1, kan i tillegg nekte andre å bruke denne som følge av manglende tilknytning til andre innretninger.

Denne bestemmelse gjelder tilsvarende for lagringslokaliteter, så langt den passer.

§ 4-8. Andres bruk av innretninger

Departementet kan bestemme at innretninger som omfattes av §§ 4-2 og 4-3 og som eies eller brukes av rettighetshaver, kan brukes av andre hvis hensynet til rasjonell drift eller samfunnsmessige hensyn tilsier det, og departementet finner at slik bruk ikke er til urimelig fortrengsel for rettighetshavers eget behov eller for en som allerede er sikret rett til bruk. Naturgassforetak og kvalifiserte kunder hjemmehørende i en EØS-stat skal likevel ha rett til adgang til oppstrøms gassrørledningsnett, herunder anlegg som yter tilknyttede tekniske tjenester i forbindelse med slik adgang. Departementet gir nærmere regler ved forskrift og kan fastsette vilkår og gi pålegg for slik adgang i det enkelte tilfelle.

Avtale om bruk av innretninger som omfattes av § 4-2 og § 4-3, skal forelegges departementet til godkjenning med mindre departementet bestemmer noe annet. Departementet kan ved godkjenning av avtale etter første punktum eller hvis det ikke oppnås enighet om slik avtale innen rimelig tid, samt ved pålegg etter første ledd, fastsette tariff og andre vilkår eller senere endre de vilkårene som er blitt avtalt, godkjent eller fastsatt, for å sikre at prosjekter blir gjennomført ut fra hensynet til ressursforvaltning og at eieren av innretningen gis en rimelig fortjeneste blant annet ut fra investering og risiko.

Departementet kan, på tilsvarende vilkår som nevnt i første ledd første punktum, bestemme at innretninger kan brukes av andre i forbindelse med behandling, transport og lagring av CO₂. Annet ledd gjelder tilsvarende

OVERORDNEDE HENSYN

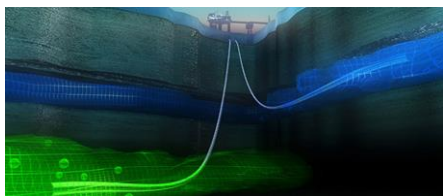
- Fundamentalt forskjellig fra petroleumsvirksomhet
- Etablert for å tjene kunder
- Lagringslokaliteten og installasjonene har ingen verdi for eier uten kunder (tredjepartsbruk)
- Konkurransen
- Så lenge CO₂ utslipp ikke er forbudt vil det være en alternativ kost for kunden (kvotepris)

2. ADGANG TIL PETROLEUMSINNRETNINGER

ADGANG TIL PETROLEUMSINNRETNINGER

Bruk av tjenester

CO₂ rør

ADGANG TIL PETROLEUMSINNRETNINGER

- Adgang til petroleumsinnretninger kan pålegges med hjemmel i petroleumsloven
 - Petroleumsloven gir hjemmel med hensyn til innretninger som er etablert med tillatelse etter petroleumsloven
 - Petrl. § 4-8 siste ledd

Departementet kan, på tilsvarende vilkår som nevnt i første ledd første punktum, bestemme at innretninger kan brukes av andre i forbindelse med behandling, transport og lagring av CO₂. Annet ledd gjelder tilsvarende

- Ordlyd i § 5-12 første ledd siste setning fremstår å knytte seg til de CO₂ innretninger og lagringslokaliteter som er regulert av petroleumsloven

Departementet kan på tilsvarende vilkår bestemme at innretninger og lagringslokaliteter som omfattes av lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet kan brukes av andre til lagring av CO₂.

- CO₂ lagring «som ledd i petroleumsvirksomhet» reguleres av petroleumsloven, jfr. lagringsforskriften § 1-3

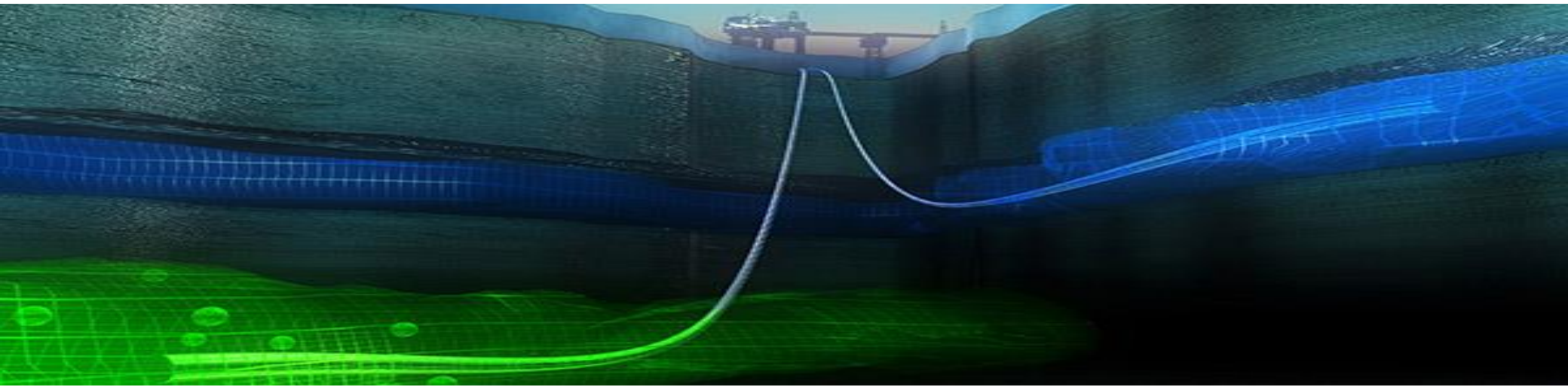
TPA-FORSKRIFTEN

- Gjelder «*inngåelse av avtaler om andres bruk av innretninger til utvinning, transport eller utnyttelse av petroleum i medhold av petroleumsloven § 1-4 og § 4-8*», jfr. § 1
- Bruk er definert som «*enhver tjeneste som kan omfattes av avtale om andres bruk av innretning i medhold av petroleumsloven § 4-8*», jf. § 3 e.
- CO₂ lagring under lagringsforskriften er ikke *utvinning, transport eller utnyttelse av petroleum*

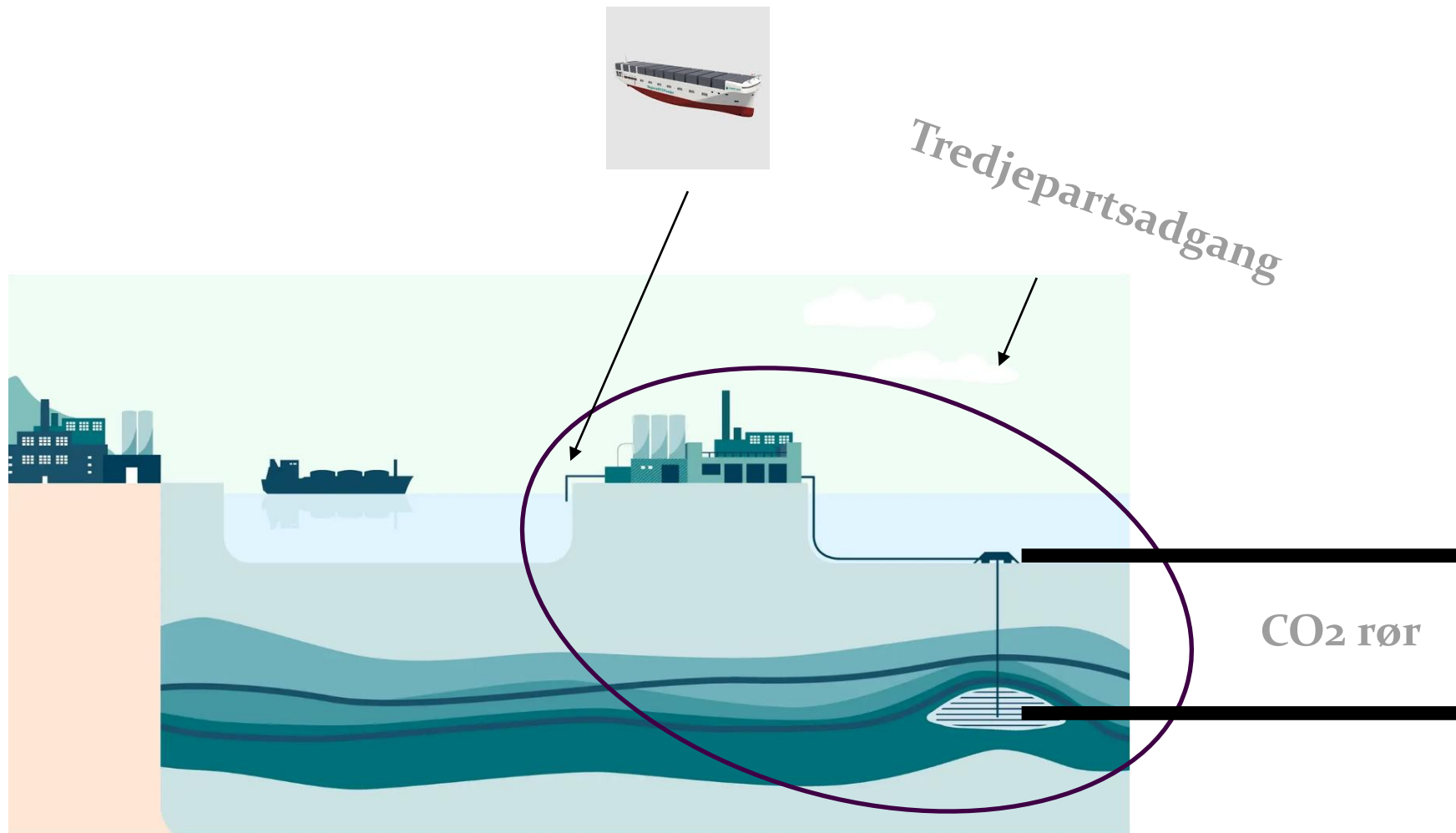
3. HVILKE INNRETNINGER OMFATTES?

HVILKE INNRETNINGER?

- Innretninger og lagringslokaliteter som omfattes av § 4-5 (plan for utbygging og drift) og som eies eller brukes av rettighetshaver, jfr. § 5-12 første ledd
- Gjelde tilsvarende for innretninger som er gjenstand for særskilt tillatelse etter § 6-1 (tilsvarende § 4-3 i petroleumsloven)
 - «avskipningsanlegg, rørledninger, anlegg for produksjon og overføring av elektrisk energi og andre innretninger for transport eller lagring av CO₂»
- Skip som transporterer skip er ikke omfattet

HVILKE INNRETNINGER

4. DEPARTEMENTETS KOMPETANSE («KAN BESTEMME»)

§ 5-12. Tredjepartsadgang til innretninger for lagring av CO₂ og lagringslokaliteter

Departementet kan ... bestemme at innretninger og lagringslokaliteter som omfattes av § 4-5 og som eies eller brukes av rettighetshaver, kan brukes av andre hvis hensynet til rasjonell drift eller samfunnsmessige hensyn tilsier det, og departementet finner at slik bruk ikke er til urimelig fortrengsel for rettighetshavers eget behørig begrunnede rimelige behov for lagring eller for en som allerede er sikret rett til bruk. ...

Det er et vilkår for adgang til bruk av kapasitet i innretninger som omfattes av § 4-5 at CO₂ -strømmen som skal lagres har spesifikasjoner som med rimelighet er forenlige med tekniske krav for og hensynet til effektiv drift av innretningen og lagringslokaliteten.

Rettighetshaver som eier en innretning som omfattes av § 4-5, kan nekte andre å bruke disse som følge av mangel på kapasitet. Avslaget skal være behørig begrunnet. Dersom den rettighetshaver som eier innretningen nekter andre å bruke denne som følge av mangel på kapasitet, kan departementet likevel pålegge den rettighetshaver som eier innretningen å forbedre kapasiteten såfremt dette anses økonomisk forsvarlig, eller den som ønsker å bruke den økte kapasiteten er villig til å betale for den nødvendige kapasitetsforbedring. Departementet kan likevel bare gi slikt pålegg dersom de aktuelle kapasitetsforbedringer ikke kan antas å ha negativ innvirkning på miljø sikkerheten ved lagring av CO₂ .

Avtale om bruk av innretninger og lagringslokaliteter som omfattes av § 4-5 eller av lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet skal forelegges departementet til godkjenning...

Denne bestemmelse skal gjelde tilsvarende for innretninger som omfattes av § 6-1. Rettighetshaver som eier en innretning som omfattes av § 6-1, kan i tillegg nekte andre å bruke denne som følge av manglende tilknytning til andre innretninger.

Denne bestemmelse gjelder tilsvarende for lagringslokaliteter, så langt den passer.

DEPARTEMENTET KAN ...

- «*Departementet kan ... bestemme at ...kan brukes av andre...»*
- Gir hjemmel til å pålegge tredjepartsbruk
- Utgangspunktet – forhandling mellom kommersielle parter
 - Klageadgang
- Forvaltningsrettslige prinsipper vil være en ramme
 - Forsvarlighet, saklighet, forbudet mot vilkårlige avgjørelser, sterkt urimelig avgjørelser, forbudet mot usaklig forskjellsbehandling

RETT FOR BRUKER TIL Å KREVE ADGANG?

- Etter ordlyden, ingen eksplisitt rett til å kreve rett til bruk av andres innretninger
 - Ref TPA forskriften «skal på objektive og ikke-diskriminerende vilkår ha rett til slik bruk»
- Avslag ved mangel på kapasitet skal begrunnes, jf. § 5-12 tredje ledd

«Rettighetshaver som eier en innretning som omfattes av § 4-5, kan nekte andre å bruke disse som følge av mangel på kapasitet. Avslaget skal være behørig begrunnet».
- Andre grunnlag for eier å nekte adgang
 - Spesifikasjonskrav, ref. § 5-12 andre ledd
 - Kommersielle forhold?
- Klageadgang vil kunne skape en ramme

NÅR KAN DEPARTEMENTET IKKE PÅLEGGJE TREDJEPARTSADGANG?

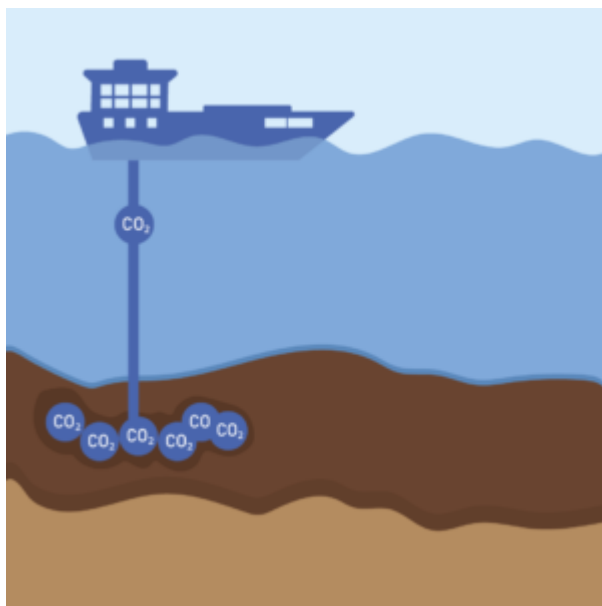
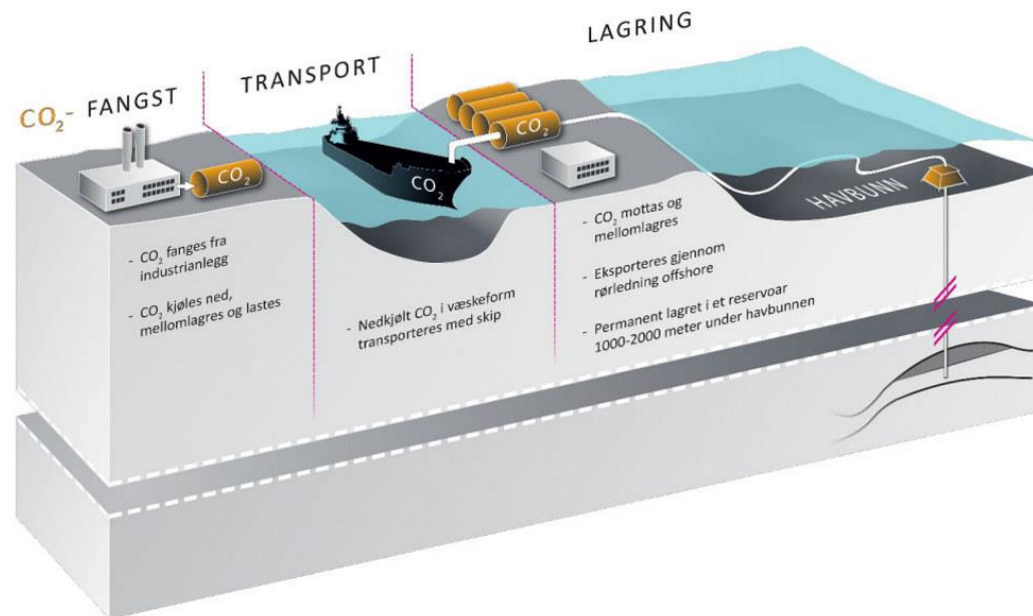
1. «*hensynet til rasjonell drift og samfunnsmessige hensyn*» tilsier det ikke, jf. § 5-12 første ledd
2. CO₂ møter ikke spesifikasjonskravene, jf. § 5-12 annet ledd
«...spesifikasjoner som med rimelighet er forenlige med tekniske krav for og hensynet til effektiv drift av innretningen og lagringslokaliteten»
3. Mangel på kapasitet, jf. § 5-12 første ledd og tredje ledd
 - «*er til urimelig fortrengsel for rettighetshavers eget behørig begrunnede rimelige behov for lagring eller for en som allerede er sikret rett til bruk*»,
 - Departementet kan pålegge forbedring av kapasitet hvis
 - Økonomisk forsvarlig, eller
 - Den som ønsker bruk er villig til å betale for kapasitetsforbedring
 - Kan eier kreve å holde tilbake kapasitet for egen markedsføring?

5. GODKJENNELSE AV AVTALER

CO₂ LAGRING («SØPPELHÅNDTERING»)

Kunden leverer avtalt volum CO₂ til avtalt tid i samsvar med spesifikasjonene på leveringspunktet

Kunden betaler en tariff (eks. per tonn CO₂)

Lagereier mottar CO₂ fra kunden på leveringspunktet og transporterer CO₂ til lager for sikker og permanent lagring

Kan inkludere transport med skip

«...SKAL FORELEGGES DEPARTEMENTET TIL GODKJENNELSE»

- Alle avtaler om bruk skal forelegges departementet for godkjenning
 - Ingen eksplisitt hjemmel i § 5-12 for å gi unntak
 - Generell hjemmel i § 11-23: «*Departementet kan i særlige tilfeller dispensere fra bestemmelser fastsatt i eller gitt i medhold av denne forskriften.*»
- Hva er en avtale om bruk av andres innretninger?
 - Hva hvis eier av lager overtar eierskap til CO₂ (ved tomtegrensen hos kunden, ved overføring til skip eller ved inngang til innretning)?
 - Eier lagrer «sin egen» CO₂.
- Hva med avtaler som omfatter tjenester «før» man kommer til innretningene under lagringsforskriften (eks. transport med skip)?
 - Skal hele avtalen godkjennes?
 - Hvilken hjemmel har departementet da til å fastsette vilkår?

HVA KAN DEPARTEMENTET BESTEMME?

- Ved
 - 1) godkjenning av avtale etter første punktum,
 - 2) hvis det ikke oppnås enighet om slik avtale innen rimelig tid, samt
 - 3) ved pålegg etter første ledd
- Fastsette tariffes og andre vilkår eller senere endre vilkår
 - Objektive og ikke-diskriminerende vilkår (jfr. første ledd)
 - For å sikre at lagring av CO₂ blir gjennomført ut fra hensynet til ressursforvaltning, og
 - Eier skal gis en rimelig fortjeneste blant annet ut fra investering og risiko
- Ikke hjemmel for å fastsette vilkår og andre vilkår for transport av CO₂ med skip

OBJEKTIVE OG IKKE-DISKRIMINERENDE VILKÅR

- Et prinsipp som brukes en rekke steder
 - Ref TPA forskriften § 4 - *Bruker som har behov for bruk av en annens innretning, skal på objektive og ikke-diskriminerende vilkår ha rett til slik bruk*
- Objektive og ikke-diskriminerende
 - Skal ikke ta subjektive hensyn
 - Vilkårene må ikke diskriminere
 - Mellom brukere
 - Mellom ulike CO₂ lagre
 - Mellom eier og bruker
- Utarbeidelse av standardklausuler? Er det egnet?

RIMELIG FORTJENESTE

- Hva er rimelig?
 - «...blant annet ut fra investering og risiko ...»
 - Risikofordelingen i avtalen
 - 5%? 7%? 10%?
 - Meld St. 31 (2019-2020) – Langskip, fangst og lagring av CO»
 - «... Ein føresetnad for at selskapa tek ein eigenandel er at dei får mogelegheit til å få inntekter gjennom sal av kapasitet i lageret som gir ei rimeleg fortjeneste. Dersom realavkastinga for transport og lagerselskapa vert høgare enn ti pst. I støtteperioden, vil staten gjennom tilskotsavtalen ha krav på ein del av overskotet .»
 - Etablere et avkastningsregnskap?
- Krav om at de ulike tjenestene prises separat (ref transport med skip)?
 - Jfr. TPA forskriften § 9 andre ledd: «Eier skal på anmodning fra bruker tilby tariffer og vilkår for øvrig for tjenestene separat»

6. INNRETNINGER MED TILLATELSE ETTER § 6-1

INNRETNINGER MED TILLATELSE ETTER § 6-1

- *«Denne bestemmelse skal gjelde tilsvarende for innretninger som omfattes av § 6-1. Rettighetshaver som eier en innretning som omfattes av § 6-1, kan i tillegg nekte andre å bruke denne som følge av manglende tilknytning til andre innretninger», jf. § 5-12 femte ledd*
- Hvilke innretninger?
 - *«... innretning når retten til anlegg og drift ikke følger av en godkjent plan for utbygging og lagring av CO₂ i undersjøisk reservoar i medhold av § 4-5»*

INNRETNINGER MED TILLATELSE ETTER

§ 6-1

- § 6-3

Departementet kan ved tildeling av tillatelse til anlegg og drift av innretninger som nevnt i denne bestemmelse og senere:

- a. Fastsette tariffer for bruk av innretningen for eierens egen og for annen CO₂ ,*
- b. Gi pålegg om at innretningen skal tilknyttes andre innretninger, at kapasiteten skal økes og at innretningen skal ombygges for å kunne benyttes for annen CO₂ enn den opprinnelig er bygget for. Pålegg som nevnt må ikke fordyre eller i urimelig grad vanskeliggjøre bruk av innretningen som er sikret etter godkjenning av departementet. Kostnadene ved gjennomføring av pålegg som nevnt, skal etter departementets nærmere bestemmelse dekkes av den eller de som pålegg er gitt til fordel for eller tas i betraktning ved fastsettelse av tariff...,*
- c. Bestemme hvilken CO₂ som skal transporteres i rørledning, dog kan det ikke bestemmes at CO₂ skal transporteres til fortrenghet for CO₂ som er sikret transport i rørledning etter godkjenning av departementet*

- Prinsippene i § 5-12 kommer til anvendelse (urimelig fortrenghet, spesifikasjoner, kapasitet, rimelig fortjeneste)

7. TVISTER

TVISTER – §5-13

Uenighet om adgang til innretninger og lagringslokaliteter for lagring av CO₂ kan bringes inn for departementet eller den det bemyndiger for endelig avgjørelse. Slik avgjørelse skal fattes uten ugrunnet opphold etter at saken er brakt inn. Departementet eller den det bemyndiger kan, som tvisteløsningsorgan, kreve at eier av slike innretninger må gi alle nødvendige opplysninger for løsning av tvisten.

Denne bestemmelse skal gjelde tilsvarende for innretninger som omfattes av § 6-1.

TVISTER

- Krav i direktivet om tvisteløsningsmekanisme
- Uenighet om adgang kan bringes inn for departementet for «*endelig avgjørelse*»
- Bare relevant for potensiell bruker?
 - Har eier ønske/incentiv for å bringe en uenighet inn for departementet?
- Hvilken uenighet?
 - Nektelse av adgang?
 - Vilkårene som eier har tilbudt?
 - Bruker har ikke tilgang til andre avtaler og avtalevilkår, og foreligger ingen plikt for eier til å fremlegge dette
 - Ref. TPA forskriften § 8 – «... skal eier etter krav fra bruker gi bruker kopi av avtaler om andres bruk av innretningen, og som eier har inngått etter denne forskrifts ikrafttredelse»

TVISTER

- Departementet «skal» fatte avgjørelse «*uten ugrunnet opphold*»
 - Kan departementet avstå fra å fatte avgjørelse? Avstå fra å pålegge tredjepartsbruk?
- Merk at § 5-12 først og fremst er en hjemmelsbestemmelse for departementet – ordlyden gir ingen tredjepart et eksplisitt krav på adgang (til sammenligning TPA forskriften og pf. kap. 9)
- Hvilken funksjon har klageadgangen
- Hva skal avgjørelsen til departementet gå ut på («*for endelig avgjørelse*»)?
 - Pålegg om adgang? Kan velge å ikke benytte hjemmelen
 - Om departementet har hjemmel på å pålegge adgang?
 - Hvorvidt departementet har hjemmel til å fastsette andre vilkår enn det eier har tilbudt?

8. OPPSUMMERING

OPPSUMMERING

- Hvordan vil departementet praktisere denne bestemmelsen?
 - Hvilken relevans har praksis fra petroleumsloven og TPA forskriften?
- Tradisjon for at terskelen er høy før departementet benytter sin hjemmel?
 - Kan blir «tvunget» gjennom klageadgangen
- Grunnlag for å se på bestemmelsen på nytt?
 - Avklaringer er nødvendig

Torkjel Kleppo Grøndalen

Partner, Oslo

Torkjel.grondalen@schjodt.com
M: +47 918 74 331 D: +47 23 01 16 41